

Fizioterapijas pieredze pusaudžiem ar nespecifiskām hroniskām sāpēm: fenomenoloģisks pētījums

Rūta Kuzmane¹, Lolita Cibule², Katrīna Bannigan^{3,4}

¹ SIA "Balt Alliance", Veselības centrs "Baltezers", Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

³ Plymouth University, School of Health Professions, UK

⁴ Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas fakultāte, Latvija

Ievads. Vairākos fizioterapeitiem saistošos normatīvajos aktos paredzēta uz personu vērsta prakses lietošana rehabilitācijā. Jaunākajos pētījumos tiek aprakstīti ievērojami sasniegumi holistiskas pieejas lietošanai fizioterapijā personām ar hroniskām sāpēm. Ņemot vērā pusaudžu vecumam raksturīgo straujo attīstību, par prioritāti uzskatāma funkcionēšanas spēju atjaunošana pusaudžiem ar nespecifiskām hroniskām sāpēm.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis ir izpētīt fizioterapijas pieredzi pusaudžiem ar nespecifiskām hroniskām sāpēm.

Pētījuma dizains – kvalitatīvs pētījums. Pusaudžu fizioterapijas uztveres un izpratnes izpēšanai tika izmantota interpretatīvi fenomenoloģiskā pieeja.

Pētījumā piedalījās seši pusaudži ar hroniskām sāpēm, viņi bija 13 līdz 17 gadu veci. Dalībniekiem bija pieredze par piedalīšanos vismaz 10 fizioterapijas nodarbībās.

Datu iegūšanai tika veiktas individuālas daļēji strukturētas intervijas (audioierakstos), un iegūtie dati tika transkribēti un kodēti. Datu analīzei tika izmantota deduktīvā satura analīze, kas ietvēra induktīvās satura analīzes elementus.

Rezultāti. Pētījuma dalībnieki pauda līdzīgu izpratni par fizioterapiju, tomēr viņu uzskati par fizioterapiju bija vispārīgi un neaptvēra visus uz personu vērsta prakses elementus. Vairākos gadījumos dalībnieki pauda diametrāli pretējus uzskatus, aprakstot līdzīgas situācijas, pieļaujot pozitīvas un negatīvas situācijas uztveres iespējamību. Fizioterapeitu, sava ķermeņa uztveri un kontroli dalībnieki spēja saistīt ar fizioterapiju, tomēr vairākos gadījumos viņi izprata šos elementus citādi nekā aprakstīts līdz šim.

Pētījuma dalībnieku fizioterapijas pieredzes analīzē tika identificēta pamatkategorija, kurā var aprakstīt pusaudžu emocijas saistībā ar fizioterapiju, un vairākas jaunas ar fizioterapiju saistītas apakškategorijas, kuras šās vecuma grupas aspektā vēl nav izpētītas.

Secinājumi.

1. Šā pētījuma dalībnieku – pusaudžu ar nespecifiskām hroniskām sāpēm – fizioterapijas pieredze bija līdzīga ar citos pētījumos aprakstīto. Viņu pieredzi raksturoja šādas pamatkategorijas: sāpju uztvere, ģimene, fizioterapija, fizioterapeits, mans ķermenis fizioterapijā, kontrole fizioterapijā un emocijas.
2. Pētījuma dalībnieku sāpju uztveres pieredze bija dažāda, bet visi norādīja, ka sāpes ir mainīgas. Pusaudži uzskatīja, ka viņu vecāki pozitīvi izturas pret fizioterapiju. Pusaudži ar nespecifiskām hroniskām sāpēm fizioterapiju uztvēra kā iespēju uzlabot savu veselību, tomēr viņiem neveidojās izpratne par fizioterapiju kā veselības stāvokļa uzlabošanas procesu. Fizioterapijas ietekmi uz savu veselību pusaudži vērtēja kā spēju attīstību speciālista vadībā.
3. Pusaudžu izpratnē fizioterapeits bija speciālists, kas deva iespēju uzlabot veselību. Viņi atzina un pat uzskatīja par vēlamu speciālista autoritatīvo lomu. Pusaudži atzina, ka fizioterapijas iespaidā mainījās viņu ķermeņa uztvere un uzlabojās izpratne par sava ķermeņa spējām un spēju robežām.
4. Pētījuma dalībnieki ar grūtībām uztvēra savu līdzatbildību un potenciālu ietekmēt ar fizioterapiju un savu veselības stāvokli saistītos procesus. Pusaudži norādīja uz emociju saistību ar sāpēm un fizioterapiju, uztverot fizioterapijas emociju regulāciju atjaunojošo efektu.